

การศึกษาสถานภาพปัจจุบันและแนวโน้มของ
ระบบการสื่อสารข้อมูลผ่าน “ระบบบีบีเอส” ในประเทศไทย

นายพงศ์ชาติ วชิโรภาสกรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-178-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A study of current status and trend of
the Bulletin Board System (BBS) in Thailand**

Mr.Phongchart Wachirophaskorn

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts**

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-178-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาศาสนภาพปัจจุบันและแนวโน้มของระบบการสื่อสารข้อมูลผ่าน
“ระบบบีบีเอส” ในประเทศไทย

โดย

นายพงศ์ชาติ วชิโรภาสกรณ์

ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูรธรรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน สุชาโต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ อรรณพ เขียรถาวร)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พงศ์ชาติ วชิโรภาสกรณ์ : การศึกษาสถานภาพปัจจุบันและแนวโน้มของระบบการสื่อสารข้อมูลผ่านระบบบีบีเอสในประเทศไทย (A Study of Current Status and Trend of the Bulletin Board System in Thailand)

อ.ที่ปรึกษา : ผศ.สุธี พลพงษ์, 187 หน้า, ISBN 974-634-178-2

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงวิวัฒนาการ การแพร่กระจาย สถานภาพปัจจุบันและทิศทางแนวโน้มของการสื่อสารออนไลน์ที่ผ่านทางบีบีเอส ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีด้านการแพร่กระจายของสารตามลำดับขั้น E-P-S Stage โดยการรวบรวมข้อมูลด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมใช้งานจริง การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ตลอดจนศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่า วิวัฒนาการและการแพร่กระจายของบีบีเอสในสังคมไทยนั้น เริ่มตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.2525 โดยกลุ่มชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ต่อมาพ.ศ. 2528 มีคนไทยและชาวต่างชาติกลุ่มหนึ่งทดลองจัดตั้งบีบีเอสแห่งแรกที่ชื่อ BUG ขึ้น และค่อยๆ ขยายวงกว้างออกไป แต่ในขณะนั้นยังต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการใช้งาน ทำให้มีผู้สนใจน้อย กระทั่งมีการพัฒนาซอฟต์แวร์ภาษาไทยสำหรับใช้งานร่วมด้วย ประกอบกับราคาสินค้าประเภทเครื่องคอมพิวเตอร์มีราคาลดลง จึงทำให้ความต้องการที่จะใช้งานมีสูงขึ้นโดยลำดับ

สถานภาพปัจจุบันของบีบีเอสในประเทศไทยขณะนี้ ยังอยู่ในขั้น Popularized Stage คือกำลังแพร่หลายเป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไป เนื่องจากความใหม่ของตัวบีบีเอสเอง และกระแสความตื่นตัวในยุคสังคมข่าวสารที่ต้องการข่าวสารที่แตกต่างไปจากที่ได้รับจากสื่อมวลชนตามปกติ นอกจากนี้ บีบีเอสยังเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นที่สามารถทำได้อย่างอิสระเสรี แต่ยังคงต้องคงไว้ซึ่งความสุภาพในภาษาที่ใช้ ปัจจุบันมีบีบีเอสที่มีการยืนยันว่าเปิดให้บริการประมาณ 46 แห่งในกรุงเทพฯ และอีก 12 แห่งที่ยังไม่มีการยืนยันว่าเปิดให้บริการตามเวลาที่แจ้งไว้ ส่วนในต่างจังหวัดมีบีบีเอสที่เปิดให้บริการอยู่ 13 แห่ง แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1. เปิดเพื่อเป็นงานอดิเรกของผู้ให้บริการ (Hobby Board) 2. เพื่อแสวงหากำไร (For-Profit Board) และ 3. เพื่อเสริมระบบธุรกิจ (Support Board) อย่างไรก็ตาม บีบีเอสในประเทศไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 90 จะเป็นการเปิดเพื่อเป็นงานอดิเรกของผู้ควบคุมระบบ

ส่วนแนวโน้มและทิศทางของบีบีเอสในสังคมไทยนั้นจะมีการปรับเปลี่ยนให้สามารถต่อเชื่อมเข้ากับอินเทอร์เน็ตได้ในระดับการส่งอีเมลเท่านั้น การดำรงอยู่ของบีบีเอส เนื่องจากเป็นบริการที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การติดต่อที่ทำได้รวดเร็วกว่า เพราะส่วนใหญ่เป็นเท็กซ์โหมด (text mode) ในขณะที่อินเทอร์เน็ตเป็นกราฟิกซึ่งใช้เวลาในการเรียกใช้และเข้าถึง และยังใช้เป็นสนามฝึกหัดก่อนที่จะใช้อินเทอร์เน็ต รวมทั้งยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารและช่วยคลายเหงาได้ นอกจากนี้ การจัดตั้งระบบบีบีเอสก็ทำได้ง่ายกว่าอินเทอร์เน็ต

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

: MAJOR

KEY WORD:

C650252: MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORD : BBS / BULLETIN BOARD SYSTEM / ON-LINE SERVICE / CURRENT STATUS / TREND
PHONGCHART WACHIROPHASKORN : A STUDY OF CURRENT STATUS AND TREND OF
THE BULLETIN BOARD SYSTEM IN THAILAND.

THESIS ADVISOR : ASST.PROF.SUTHEE PHOLPONG, 187 pp. ISBN 974-634-178-2

The objective of this study was to study the evolution and dissemination of the BBS, its current status and trend in Thailand. Data was collected through interviews, field work observation and participation, questionnaires and reviews of related literatures.

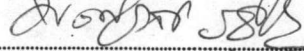
Results revealed that the BBS was first introduced in 1982 by the foreigners working in Thailand. Later on, a group of Thais and foreigners set up the first BBS called "BUG" as a experiment in 1985. It then gradually disseminated. However, it was not popular because of a language barrier. Only those who knew English were capable of using BBS at that time. When Thai software was developed to be used with foreign software coupled with the reduction in prices of PCs and modems, the BBS has become popular.

It was found that the BBS was at a popular stage, meaning that it was used widely and was popular among Thai people. There were various reasons for this. Firstly the BBS was a breakthrough in communication. Secondly, people in the era of mass media communication were alert to a new means of communication which was different from the ones used normally at that point in times. Besides these, the BBS also served as a forum for discussions and each individual could participate in them freely. At the moment, there were 46 BBS confirmed to be in service in Bangkok and the other 12 BBS in the same area were not confirmed of their services. There were also 13 BBS available outside Bangkok. These BBS services were categorized into 3 categories : 1) the Hobby Boards 2) the For-Profit Boards 3) the Business Support Boards. However, the majority of them were the Hobby Boards.

The trend of the BBS in Thailand was found to be towards an adjustment to make a connection with the INTERNET system only for the purpose of sending E-mail. The BBS system can survive in the INTERNET era because the E-mail sent through the BBS is free of charge, can reach the receiver faster than through the INTERNET system which is operated in the graphic mode requiring more time to gain an accessibility. It can also be used for practice before getting into the INTERNET system. The BBS was considered not only as a mean of communication but also a lonesome soother. Besides, the BBS is easier and cheaper to install and operate than the INTERNET.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตา และการชี้แนะช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ ผู้ที่ช่วยให้ผู้วิจัยตระหนักถึงผู้อ่านในทุกขณะที่เขียนหนังสือ รองศาสตราจารย์ ดร. นันทวัน สุชาโต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อรรถนพ เขียรถาวร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ทุกท่านได้ให้ความรักความเมตตาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างสูง ทั้งคอยได้ถามและให้คำแนะนำการรักษาสุขภาพแก่ผู้วิจัยในช่วงระยะหนึ่งปีเต็ม ผู้วิจัยต้องพักรักษาตัวเนื่องจากอาการบาดเจ็บที่เท้า ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงยิ่ง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ณรงค์ ขาววิจิตร ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อมูล ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่งแก่การศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ช่วยตอบแบบสอบถามทุกท่าน รวมทั้งชาวบีบีเอสทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในด้านต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่ยังไม่เคยพบหน้ากันมาก่อน ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึง "น้ำใจ" ของความเป็นคนไทยที่ยังไม่ได้ถูกกลืนไปกับกระแสของวัตถุนิยม และต้องขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับคุณสถาพร วนากร เพื่อนรักผู้ที่ทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักกับโลกของโมเด็ม ทั้งยังได้ให้ผู้วิจัยยิ้มใช้โมเด็มสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นเวลาหนึ่งปีเต็ม รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่น MC6 ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอดนับแต่ก้าวแรกที่ผู้วิจัยก้าวเข้ามาสู่สถาบันแห่งนี้ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะนิเทศศาสตร์ทุกท่าน บรรณารักษ์ประจำห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ และหอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ เป็นอย่างดีเกี่ยวกับการค้นคว้าข้อมูล อันเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

และท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ผู้ให้ชีวิต ให้การศึกษาอันเป็นรากฐานของการดำรงชีวิตแห่งปัจจุบันตราึงอนาคต คุณอา และน้องชายผู้คอยให้ความหวังโยอาทรเสมอมา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ภายใต้หน้ากระดาษอันจำกัดนี้ ไม่สามารถจะยกมากล่าวถึงได้ทั้งหมด

พงศ์ชาติ วชิโรภาสภรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ

บทที่

1	บทนำ	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
	ปัญหานำการวิจัย	10
	วัตถุประสงค์	10
	ขอบเขตของการวิจัย	10
	ข้อสันนิษฐาน	11
	นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	11
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
	การบริการออนไลน์	15
	ก. องค์ประกอบของบีบีเอส	16
	ข. บริการพื้นฐานของบีบีเอส	18
	ค. พัฒนาการของบีบีเอสในประเทศไทย	23
	ง. การจัดประเภทของบีบีเอส	24
	จ. หลักการใช้งานบีบีเอส	26
	แนวคิดทฤษฎีด้านการแพร่กระจายของสารตามลำดับชั้น E-P-S Stage	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	ระเบียบวิธีวิจัย	37
	ข้อตกลงเบื้องต้น	38
	ประชากรที่ใช้ศึกษา	38
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
	การวิเคราะห์ข้อมูล	42
	การนำเสนอข้อมูล	43
4	สถานภาพปัจจุบันและแนวโน้มของบีบีเอสในประเทศไทย	44
	1. วิวัฒนาการและการแพร่กระจายของบีบีเอสในประเทศไทย	44
	1.1 วิวัฒนาการของบีบีเอสในประเทศไทย	45
	ย้อนรอยประวัติบีบีเอสแห่งแรกของเมืองไทย	45
	จาก BUG Board สู่ยุค BUG III	47
	1.2 การแพร่กระจายของบีบีเอสในสังคมไทย	49
	1.2.1 วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งบีบีเอสแต่ละแห่ง	49
	1.2.2 ช่องทางการรู้จัก	53
	1.2.3 เหตุจูงใจให้ใช้บริการ	56
	2. สถานภาพปัจจุบันและแนวโน้มทิศทางของบีบีเอสในสังคมไทย	
	จากมิติของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ	62
	2.1 ซอฟต์แวร์ที่ใช้เป็นระบบบีบีเอส	63
	2.2 การบริการ	64
	2.3 บริการที่ได้รับความนิยมมาก	64
	2.4 ตัวสารที่มีการแลกเปลี่ยนกันในบีบีเอส	66
	2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้บริการ	70
	2.6 จำนวนผู้ใช้บริการ และความแตกต่างของผู้ใช้บริการ	
	ชาวไทยและชาวต่างชาติ	71

สารบัญ (ต่อ)

2.7	การเพิ่มขึ้นและลดลงของจำนวนผู้ใช้บริการ	71
2.8	ระเบียบและกฎเกณฑ์ในการใช้งาน	72
2.9	ข้อเสนอแนะของผู้ใช้และความเห็นของผู้ใช้	73
2.10	ปัญหาในการให้บริการ	75
2.11	การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ	76
2.12	ความคิดเห็นของผู้ให้บริการเกี่ยวกับบีบีเอสของไทยโดยทั่วไป ในปัจจุบัน	77
2.13	แนวโน้มการให้บริการในอนาคต	78
2.14	การดำรงอยู่ของบีบีเอสในยุคที่อินเทอร์เน็ตกำลังเป็นที่สนใจ..	79
5	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	82
	ข้อจำกัดในการวิจัย.....	105
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	105
	รายการอ้างอิง	106
	ภาคผนวก ก. ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารข้อมูล	109
	ภาคผนวก ข. แบบสอบถาม และแนวคำถามในการสัมภาษณ์	120
	ภาคผนวก ค. ตัวอย่างจดหมายข่าว BUGCALLS และ เอกสารของ BTP	130
	ภาคผนวก ง. ข่าวการเปิดตัวของเอกปัญญา บีบีเอส ในนิตยสารคอมพิวเตอร์รีวิว	170
	ภาคผนวก จ. สีสันในบีบีเอส	176
	ประวัติผู้เขียน	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	บัญชีตารางรายชื่อศูนย์บีบีเอสในประเทศไทย (สำรวจโดย Gunter Goda เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ - 8 มีนาคม 2537).....	90
2	บัญชีตารางรายชื่อศูนย์บีบีเอสในประเทศไทย (สำรวจโดย Gunter Goda เมื่อ 4-10 กุมภาพันธ์ 2538).....	92
3	ตัวอย่างรายชื่อบีบีเอสที่ประมวลโดย "ปิยะบุตร เฟื่องคอน"	97

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แผนภูมิแสดงการทำงานของ "โฮสต์" ซึ่งเป็นระบบคอมพิวเตอร์ศูนย์กลาง ของ "บีบีเอส" ในการรับ-ส่งข้อมูลต่าง ๆ	8
2	ภาพแสดงกระบวนการการติดต่อสื่อสารของระบบการสื่อสารข้อมูลผ่าน คอมพิวเตอร์	16
3	แผนภูมิแสดงลักษณะการแพร่กระจายของสารตามลำดับชั้น E-P-S Stage	33

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย